

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄСІТС

Стасів Наталія Степанівна

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри права
Львівського національного університету ветеринарної медицини
та біотехнологій імені Степана Гжицького
м. Львів, Україна*

Одним із завдань України на шляху до євроінтеграції є приведення національного законодавства у відповідність до законодавства Європейського Союзу та забезпечення належного доступу до суду. Так, у Плані заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.02.2024 № 133-р, пункти 12 та 13 присвячені удосконаленню функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи¹ (далі – ЄСІТС).

Складно перецінити значення ЄСІТС у забезпеченні доступу до суду, особливо в умовах введення воєнного стану в Україні. Адже за допомогою ЄСІТС можна подати документ до суду, перевірити стан розгляду справи чи ознайомитись з текстом судового рішення з будь-якого куточку світу за лічені хвилини.

Справді знаковим для впровадження ЄСІТС в Україні стало літо 2023 року, коли Верховна Рада України прийняла Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» від 29.06.2023 № 3200-IX². Так, нормами вказаного Закону доповнено усі процесуальні кодекси (Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України) положеннями щодо обов'язку для адвокатів, нотаріусів, державних та приватних виконавців, судових експертів, органів державної влади та інших державних органів, зареєстрованих за законодавством України як юридичні особи, їх територіальних органів, органів місцевого самоврядування, інших

---

¹ План заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.02.2024 № 133-р. Дата оновлення : 09.02.2024. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-zakhodiv-z-vykonannia-rekomendatsii-ievropeiskoi-komisii-predstavleniykh-u-t90224> (дата звернення: 28.02.2024)

² Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами : Закон України від 29.06.2023 № 3200-IX Дата оновлення : 29.06.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> (дата звернення: 28.02.2024)

юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України, зареєструвати свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-комунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку.

Таким чином, добровільною реєстрація електронного кабінету у ЄСІТС залишилася лише для фізичних осіб (за винятком адвокатів, нотаріусів, державних та приватних виконавців, судових експертів), усі інші суб'єкти зобов'язані зареєструватися у ЄСІТС для забезпечення ефективної комунікації з судами.

Особі, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-комунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, суд вручає будь-які документи у справах, в яких така особа бере участь, виключно в електронній формі шляхом їх направлення до електронного кабінету такої особи, що не позбавляє її права отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою. Вказане дозволяє суттєво зекономити бюджетні кошти, адже для таких суб'єктів друк та відправка процесуальних документів у паперовій формі за загальним правилом не здійснюється.

Варто зазначити, що реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-комунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, не позбавляє особу права на подання документів до суду в паперовій формі. Водночас, вчинення процесуальних дій в електронній формі можливе лише за допомогою ЄСІТС. Тобто подання документів, для прикладу, за допомогою електронної пошти, не допускається.

Процесуальним наслідком, який застосовується судом за невиконання обов'язку щодо реєстрації електронного кабінету у ЄСІТС є залишення позовної заяви без руху з можливістю її подальшого повернення позивачу.

Важливо, що відомості про наявність або відсутність електронного кабінету є обов'язковим реквізитом позовної заяви (п. 2 ч. 5 ст. 160 КАС України, п. 2 ч. 3 ст. 175 ЦПК України, п. 2 ч. 3 ст. 162 ГПК України). Тому у випадку відсутності вказаної інформації суд зобов'язаний залишити позовну заяву без руху. Якщо ж буде встановлено відсутність зареєстрованого кабінету, то для фізичної особи (за винятком адвокатів, нотаріусів, державних та приватних виконавців, судових експертів) вказана обставина не спричинить жодних правових наслідків. Натомість, у випадку встановлення, що позовну заяву подано особою, яка зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху. Якщо у встановлений судом строк недоліки позовної заяви не буде усунуто (позивач не зареєструє свій електронний кабінет у ЄСІТС), то така повертається позивачу разом з доданими документами.

Підсумовуючи викладене, сіл зазначити, що впровадження ЄСІТС позитивно впливає на забезпечення доступу до суду, сприяє пришвидшеному розгляду справ, дозволяє економити бюджетні кошти (на друк та надіслання учасникам справи паперових примірників процесуальних документів). Проте, налагодження ефективної роботи ЄСІТС неможливе без сумлінного додержання вимог процесуального закону усіма учасниками процесу.